

یلدایی به یادماندنی در محفل دوستانه دانشجویان و جوانان بنیاد امید ایرانیان

چله نشینی

افسانه حکمت - این شب‌ها جان می‌دهد برای دورهم نشینی‌های دوستانه و خوش ویش‌های فامیلی. از همان دست دورهم نشینی‌ها که می‌شود در فاصله یک استکان چای داغ و تفال زدن به دیوان حضرت حافظ، کلی احوال زمستان را گرم کرد. این سطر را بگذارید کنار این توضیح که چهارشنبه گذشته یکی از همین محافل دوستانه در بنیاد امید ایرانیان پا گرفت و میزبان جمعی از اهالی منطقه ما بود؛ شاخه جوانان و دانشجویان بنیاد امید ایرانیان در سه‌راه خیام تلاش کردند در شب چله نقبی بزنند بر آیین‌های باستانی و آداب و رسوم این شب و آن را زنده نگه دارند. برگزاری شب شعر، اجرای موسیقی زنده، تفال به دیوان حافظ، شاهنامه خوانی و سخنرانی فعالان فرهنگی و رسانه‌ای از دیگر برنامه‌های این شب بود.

تهیه میوه‌های سرخ‌رنگ

باور مردمان قدیم درباره استفاده از برخی تنقلات و میوه‌ها در شب یلدا، موضوع دیگری بود که این رئیس هیئت مدیره انجمن توسعه گردشگری چهارباغ خراسان، با اشاره به آن چنین توضیح داد: هر خانواده، میوه‌هایی مانند خربزه، سیب، به، انگور و به‌ویژه هندوانه و انار را که رنگ سرخ دارد، تهیه می‌کند و با خود به جشن چله می‌آورد؛ زیرا در باور گذشتگان، رنگ سرخ، رنگ رفتن و فراز آمدن روشنایی در غروب آفتاب و سپیده‌دمان است که در آیین مهر از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این مهم به راستی و در سستی و صداقت تعبیر می‌شده است.

هندوانه می‌خورند تا سرما نخورند

وی ادامه داد: در بین میوه‌های این شب، هندوانه اهمیت بیشتری دارد. زیرا بعضی از ایرانیان به‌ویژه اهالی خراسان بر این باور هستند که اگر مقداری هندوانه در شب چله بخورند، در سراسر چله بزرگ و کوچکی یعنی در زمستان، سرما و بیماری بر آن‌ها اثر نخواهد داشت.

هم‌اعتبار خود را از دست نداد و با کمی تغییر زمان، ادامه یافت که در همان نخستین سده آزاد شدن پیروی از مسیحیت در میان رومیان، با تصویب رئیس وقت کلیسا، کریسمس یا جشن میلاد مسیح را، ۲۵ دسامبر قرار دادند که چهار روز و در سال‌های کیسیسه سه روز بیشتر یا یلدا فاصله ندارد. البته روز پس از کریسمس نیز به روایت پیروان ایرانی زرتشت، زمان شهادت این پیامبر است؛ بر اساس این اطلاعات، شب کریسمس جزو آیینی است که از طریق ایران به غرب نفوذ پیدا کرده است.

شنیدن آسنه از زبان مادر بزرگ‌ها

رضا سلیمان نوری همچنین با اشاره به برخی آداب و رسوم رایج ایرانیان در این شب، گفت: گذران شب در زیر کرسی، دورهم نشینی خانوادگی، شاهنامه خوانی، تفال به حافظ و شنیدن آسنه از زبان مادر بزرگ‌ها از دیگر آیین‌های شب چله در خراسان بود که مردم قدیم با انجام آن، شب یلدا را به صبح می‌رساندند.

شب زایش خورشید

این دورهم نشینی در کنار اجرای مراسم شب یلدا چند سخنران هم داشت که به معرفی یلدا، ریشه‌شناسی و همچنین مرور آداب و رسوم این شب در نقاط مختلف ایران به‌ویژه در خراسان پرداختند. رضا سلیمان نوری یکی از سخنرانان این نشست بود. وی یلدا و جشن‌هایی که در این شب برگزار می‌شود را یک سنت باستانی دانست و گفت: مردم دوران باستان با دانش نجوم آشنایی داشتند، می‌دانستند که کوتاه‌ترین روزها، آخرین روز پاییز و شب اول زمستان است و بلافاصله پس از آن است که روزها به تدریج بلندتر و شب‌ها کوتاه‌تر می‌شوند؛ از همین رو آن را شب زایش خورشید نامیده و آغاز سال قرار می‌دادند.

این خراسان‌پژوه در ادامه با تأکید بر اینکه کریسمس آیینی است که از طریق ایران به غرب نفوذ کرده، توضیح داد: شب یلدا در نیم کره شمالی با انقلاب زمستانی مصادف است؛ به همین دلیل از آن زمان به بعد طول روز بیشتر و طول شب کوتاه‌تر می‌شود. مراسم شب یلدا یا شب چله از طریق ایران به قلمرو رومیان راه یافت و در ابتدا جشن «سارتون» خوانده می‌شد. این جشن، پس از مسیحی شدن رومی‌ها

گذران شب
دور زیر کرسی،
دورهم نشینی
خانوادگی،
شاهنامه خوانی،
تفال به حافظ
و شنیدن
آسنه از زبان
مادر بزرگ‌ها از
دیگر آیین‌های
شب چله در
خراسان بود